26/04/2021

Πειραιώς Σεραφείμ: Διευκρινήσεις περί της ώρας της Αναστάσεως

/ Γνώμες

Του Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιώς κ. Σεραφείμ

Μετά πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἀναγινώσκω τίς τοποθετήσεις ὑπεροχικῶν προσώπων τῆς Ἁγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας καί τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης διά τήν ἀποφασισθεῖσα ἀλλαγή τοῦ χρόνου τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως ἀπό τῆς 12ης νυκτερινῆς εἰς τήν 9η ἑσπερινή. Τιμῶ ἀνυπερθέτως τούς ἐξ εὐλαβείας καί εὐσεβείας ἀντιτιθεμένους καί ἀνησυχούντας ἀδελφούς ἀλλά χρεωστῶ διά τήν ὀρθήν θεώρησιν τοῦ ζητήματος νά ὁμιλήσω εἰς τόν λαόν τοῦ Θεοῦ πού ἀπαρτίζει τό πλήρωμα τῆς κατά Πειραιᾶ συνεκλεκτῆς ἐκ λόγων ποιμαντικῆς εὐθύνης καί ἱεροῦ χρέους.

Τό ἐρώτημα πού τίθεται ἐν προκειμένῳ εἶναι εἰς τήν Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική ἐκκλησία, τό σῶμα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ποῖο ὡρολόγιο τηροῦμε εἰς τάς καθημερινάς ἱεράς Ἀκολουθίας. Πῶς δηλαδή κατατμίζομε ἐκκλησιαστικῶς τόν ἀδιάστατο χρόνο διότι ἡ ἀπάντησις εἰς αὐτό τό οὐσιῶδες

ἐρώτημα ἐπάγεται καί τήν λύσι τοῦ ἀναφυέντος προβληματισμοῦ. **Στή Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τῶν 2.021 ἐτῶν τήν ἀκαινοτόμητο καί ἀποστολικοπαράδοτο τό ἡμερονύκτιο λειτουργικῶς ἄρχεται διά τοῦ Ἑσπερινοῦ καί κατακλείεται διά τῆς ἑνάτης ὥρας. Δι' αὐτό καί αἱ ἀπολύσεις τοῦ Ἑσπερινοῦ ὡς πρώτης Ἀκολουθίας τοῦ ἡμερονυκτίου χαρακτηριστικῶς ἀναφέρονται εἰς τό ἑορταζόμενο ἐκκλησιαστικό γεγονός ἤ τό τιμώμενο ἐκκλησιαστικό πρόσωπο καί περιλαμβάνει τόν Ἑσπερινό, τό Ἀπόδειπνο, τόν Ὄρθρο, τήν Πρώτη Ὥρα, τήν Τρίτη Ὥρα, τήν Ἕκτη Ὥρα καί τήν Ἑνάτην Ὥρα. Σημαντικό εἶναι τό γεγονός ὅτι στήν Ἀπόλυση τοῦ Ἑσπερινοῦ χρησιμοποιοῦμε ἐνεστῶτα χρόνο διά τό τιμώμενο ἐκκλησιαστικό πρόσωπο «οὗ τήν μνήμην ἐπιτελοῦμεν» καί στήν Ἑνάτη Ὥρα ἀόριστο χρόνο «οὗ τήν μνήμην ἐπετελέσαμεν». Αὐτό τό ὡρολόγιο ἐφηρμόζετο ἀπό τόν βυζαντινό τρόπο μετρήσεως τοῦ ἡμερονυκτίου πού σήμερον ἀκολουθεῖται στό Ἁγιώνυμο Ὄρος Ἄθω.** Ἀπό τῆς 6ης ἑσπερινῆς τοῦ ὡρολογίου ἄρχεται ἡ νέα ἐκκλησιαστική ἡμέρα μέ τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ εἰς τόν ὁποῖον ψάλλονται τά Στιχηρά τά Δοξαστικά, τά Ἀπόστιχα καί τά Ἀπολυτίκια τῆς νέας ἡμέρας καί καταστέφεται ἡ Ἀκολουθία ἐπί Δεσποτικῶν ἑορτῶν μέ τήν ἀνάλογο ἀπόλυσι. Ἑπομένως κρίνοντες ἐκκλησιαστικῶς τό ἀναφυέν ζήτημα ἡ Παννυχίδα τῆς Ἀναστάσεως, ὁ Ὄρθρος τῆς Ἀναστάσεως καί ἡ Ἀναστάσιμος Θ. Λειτουργία οὐδόλως κωλύονται νά τελεσθοῦν εἰς οἱανδήποτε ὥρα μετά τήν δύσι τοῦ ἡλίου, διότι ἔχομε εἰσέλθει ἤδη εἰς τήν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀναστάσεως. Εἰδικώτερον κατά τό Ἅγιο καί Μ. Σάββατο ὁ Ἑσπερινός τῆς Ἀναστάσεως τελεῖται τάς πρωϊνάς ὥρας διά πρακτικούς καί μόνον λόγους διά τήν ἐξυπηρέτησι τῆς συμμετοχῆς τῶν πιστῶν εἰς τά Ἄχραντα Μυστήρια, χωρίς αὐτό νά παραβλάπτει ἡ συγκεκριμένη ἐξαίρεσις τό ἐκκλησιαστικό ὡρολόγιο πρόγραμμα διά τήν εἴσοδο εἰς τήν ἡμέρα τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως ἀπό τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου κατά τό Μ. Σάββατο. Τό αὐτό συμβαίνει καί κατά τήν παραμονή τῶν Χριστουγέννων καί τῶν Θεοφανείων χωρίς νά κωλύεται ἡ ἐπανάληψις τοῦ Ἑσπερινοῦ τῶν δύο αὐτῶν ἑορτῶν κατά τήν δύσι τοῦ ἡλίου τῆς παραμονῆς ὡς ἐπισυμβαίνει εἰς πολλάς Ἱ. Μητροπόλεις, Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο καί εἰς ἐπαρχιακάς Ἱ. Μητροπόλεις τελεῖται ἀκωλύτως ἡ Παννυχίδα τῆς Ἀναστάσεως καί ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὄρθρου καί ἡ τέλεσις τῆς Ἀναστασίμου Θ. Λειτουργίας καί πρό τῆς 12ης νυκτερινῆς, διότι ἡ Ἐκκλησία δέν ὑποχρεοῦται νά ἐφαρμόζῃ τό πολιτικό ὡρολόγιο καθορισμοῦ ἐναλλαγῆς τῆς ἡμέρας.

Ἐφέτος ὑφίσταται μία ἰδιαιτερότης διότι συμπίπτει κατά τό μέγα Σάββατο νά ἑορτάζεται ὑπό τῶν Ἑβραίων ἀδελφῶν μας τό λεγόμενο Νομικό Φάσκα (Μ. Εὐχολόγιον ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας σελ. 684), γεγονός πού παραθεωροῦν πλήρως οἱ Ρωμαιοκαθολικοί ἀδελφοί μας δι' ὅ καί ἡμεῖς τά μέλη τῆς Μιᾶς, Ἁγίας,

Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας στοιχοῦντες εἰς τόν Ζ΄Κανόνα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων διακελεύοντα «Εἴ τις Ἐπίσκοπος ἤ Πρεσβύτερος ἤ Διάκονος τήν ἁγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρό τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μετά Ἰουδαίων ἐπιτελέση καθαιρείσθω» ὡς καί εἰς τόν ὅρο τῆς ἁγίας Α΄Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπαναλαμβάνοντα τά αὐτά, δικαίως ἑορτάζομεν τήν Ἀνάστασι τοῦ Σωτῆρος καί Λυτρωτοῦ τήν ἑπομένη τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Νομικοῦ Φάσκα, ἡ ὁποία ἄρχεται μετά τήν 6η ἑσπερινή τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. **Εἰρήσθω ἐν προκειμένῳ ὅτι οἱ Κανόνες τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἔχουν ἐπικυρωθεῖ ὁρισμένως ὑπό τοῦ Β΄ Κανόνος τῆς Ἁγίας Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τοῦ 691 ἐπί Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινοτμήτου ἐν Τρούλλῳ Κων/πόλεως. Εἶναι γνωστό ὅτι τό Σάββατο τῶν Ἑβραίων ἄρχεται ἀπό τήν δύσι τοῦ ἡλίου τήν Παρασκευή καί περατοῦται μέ τήν δύσι τοῦ ἡλίου τό Σάββατο. Ἑπομένως δέν παραβιάζεται ὁ ὅρος τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου περί τοῦ Ἁγίου Πάσχα, οὔτε ὁ Ζ΄ Κανών τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων κατά τόν ἐφετινό ἑορτασμό τῆς Ἀναστάσεως, διότι τό Νομικό Φάσκα ἔχει περαιωθεῖ μέ τήν δύσι τοῦ ἡλίου κατά τό ἰδικό μας Μ. Σάββατο.** Ἐπιπροσθέτως ἀπό τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου κατά τό μέγα Σάββατο ἐκκλησιαστικῶς ἄρχεται ἡ ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καί ἐθιμικῶς καί μόνο ἀκολουθεῖται τό κοσμικό πολιτικό ὡρολόγιο ἐναλλαγῆς τοῦ ἡμερονυκτίου. Συνεπῶς κρίνοντες ὄχι κατ’ ἄνθρωπον καί κατ’ ὄψιν ἀλλά ἐκκλησιαστικῶς καί κανονικῶς ἡ τέλεσις τῆς Ἀκολουθίας τῆς Παννυχίδος, τοῦ Ὄρθρου καί τῆς Θ. Λειτουργίας τῆς Ἀναστάσεως τήν 9η ἀντί τῆς 12ης οὐδόλως προσβάλλει τήν κανονική τάξι καί τήν λαμπροφόρο ἐξανάστασι τοῦ Λυτρωτοῦ μας, διότι ἀπό τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τοῦ Μ. Σαββάτου εἰσερχόμεθα εἰς τήν τρίτη ἡμέρα, ἀπό τῆς ἐπί τοῦ Σταυροῦ προσφερθείσης ὑπερτάτης θυσίας, κατά τήν ὁποία ὁ Κύριος ἐξαναστάς ἐκ τοῦ Τάφου συνέτριψε θανάτῳ τόν θάνατον. Ἄλλωστε καί γραφικῶς δέν καθορίζεται ἐπακριβῶς ἡ ὥρα τῆς Ἀναστάσεως, ἐντάσσεται ὅμως ἐντός τῆς τρίτης ἡμέρας κατά τήν ἀψευδῆ τοῦ Λυτρωτοῦ ἐπαγγελία καί τήν πιστοποίησι τῶν Μυροφόρων καί τῶν μαθητῶν, στούς ὁποίους ἐγνώσθη τό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως ὑπό τῶν λαμπροφόρων Ἀγγέλων. Καί ἐπειδή ἀπό τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου εἰσερχόμεθα εἰς νέα ἡμέρα δέν παραβιάζεται ἡ κανονική ἀρχή τῆς τοπικῆς ἐν Ἀντισιοδώρῳ Συνόδου κατά τήν ὁποία ἡ Θεία Εὐχαριστία τελεῖται ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐν μιᾷ τραπέζῃ ὑφ’ ἑνός τελετουργοῦ, διά νά μή διπλασιάζεται ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου, ὅπως εὐστόχως διαλαμβάνεται εἰς τήν ἀπόφασι τῆς Συνόδου.

Καλή Ἀνάσταση καί εὐλογημένο τό ἐπί θύραις Ἅγιο Πάσχα!